

ZARASAI,

1940 m. sausio mėn. 6 d.

Redakcinė kolegija:

Dr. J. Buselis,

Moh. Jz. Chmieliauskas,

Moh. C. Karosienė,

Burm. J. Vaitukonis

Adv. J. Žagrakalys

ZARASŲ NĖKRASTAS

Naujuosius Metus pradedant

Vėl atėjo alfinis metų pasikeitimas, saulės grįžimas, kada senus, praėjusius metus palydime ir sutinkame naujus, dar nežinomus. Šis momentas paskatina kiekvieną rimtai pagalvoti, tinkamai įvertinti padėtį, padaryti išvadas ir kurti sau naujas viltis.

Praėjusieji metai žmonijai suteikė dideles permainas, sugriaudami taiką, panaikindami gyvenimo natūralinę eiga, sukeldami tautų nesantaiką ir kruvinius karus. Nuo žemės paviršiaus pražūsta nepaprakomos kultūrinės vertybės, tautų geresnieji santūs be pasigailėjimo sudomi, sustoją gamyba, suira vertybių pasikeitimas — prekyba. Vietoj žmoniškumo įsigali viską naikinantį nesantaiką ir negaltingas griovimo noras.

1939 metai yra vieni pačių dramatiškiausių metų pasaulio istorijoje. Tai yra tik pradžia naujam karui, didelei žmonijos tragedijai, begaliniam vargui ir kentėjimams. Praėjo tik dvidešimtys penki metai nuo vadinamo pasaulinio karo pradžios. Dar nebuvo išlygintos didžiojo karo pasekmės, tautų organizavime padarytos žaizdos dar kraujuoja, o daugybė invalidų ir karo veteranų vienoje tautoje yra dar gyvi mirties piūties liudininkai. Nežiūrint į visą tai, prasidėjęs karas vėl naikina tautas ir atiduoda mirčiai gyvybes, kurias rūpestingų šeimų motinos buvo užauginusios ramiam kultūros ir žmoniškos klestėjimo darbui.

Ir pas mus ir kitur žmonės vienas kito su baimė klausia: ką mums atneš 1940 metai, ir kokia bus pasaulio nuotikių tolimesnė eiga? Ar yra dar kokia nors viltis į taiką, ar ištikrųjų iki galo turės įvykti didžiausia žmoniškos tragedija, su sunkiausiomis pasekmėmis?

Karo veiksmams prasidėjo tik prieš keturius mėnesius, o jau pareikalavo iš kairiųjų tautų didžiulius aukus. Viskas yra lig šiol dar tik pradžia, karo įžanga. Vakaruose karas tikrąja to žodžio prasme dar neprasidėjo. Kariaujama tik jūrose ir ore. Milijoninės armijos sausumoje rengiasi ir laukia generalinių kovų. Nesuskaitomi kiekiai moderniškiausių mirties pabūkių stovi nukreipti prieš vienus kitą. Gerai padarytos apsaugos linijos ir sutvirtinimai yra technikos stebuklai. Vienos arba kitos linijos perlaizimas reikalauja milijoniškų aukų. Tą gerai supranta abi kariaujančios pusės ir todėl yra atsargios ir laukia.

Ši karujančių debatūnė pasyvi padėtis visiems geros valios žmonėms duoda viličių, kad gal didis ir pasaulinis gaisras nevisiška, užalėjęs, bet gal lokalizuosis ir gerosios žmonijos dalies mintys nukreips į taiką.

Mūsų laikraščiuose dažnai pasirodo mintys, kad dar galima išgelbėti Europą. Senų metų pabaigoje prasidėjo didelė taikos akcija, kurios priekyje atsistojo popiežius Pijus XII. Jį remia Italijos karalius ir Švėrijų Amerikos Valstybių prezidentas. Rusvaltas. Mažosios neutralios valstybės šį taikos norą galį tik džiaugsmingai sveikinti. Bet į šių mažų valstybių taikos troškimą nieks iki šiol nekrepia.

Smagu ir žiema miške

Stojamieji egzaminai

Stojamieji egzaminai į visas Zarasų valst. gimnazijos klases, išskyrus atstutą, įvyks 3 m. sausio mėn. 8 — 10 d. d. Egzaminų pradžia 15 val. (8 val. po pietų).

Jau gauti V. K. K. ženklai

Abiturientai, 1938/39 m. m. baigę gimnaziją, išėję valstybinio kūno kultūros ženklio programą ir išlaikę jo normas, bronzinius ženklus ir diplomus gali atlikti gimnazijos raštineje darbo valandomis.

Paaukojo vargšams

Svenčių proga beturčiams šelpiti gimnazijos mokytojai Žiemos Pagalbos Komitetui paaukojo 60 litų.

Naujas įpotekos ištaigos vedėjas

Liūdai Kromerui perėjus dirbti Vidaus Reikalų Ministerijos žinybon ir persikėlus į Vilnių, nauju įpotekos ištaigos vedėju paskirtas Vandalinas Bukantas, iki šiol dirbęs Telšiuose. Naujas vedėjas jau perėmė pareigas.

Rengiamas vakaras

Zarasų gimnazijos tėvų komitetas rengia vakarą, kurio pelnas numatomas neturtingiems mokiniams sušėlpti. Vaidinti rengiamas mitologinė pasaka „Milda“.

Dusetų šaulių choro dalyvių

Elenai šutaitėi,

jos broliu, buv. Dusetų šaulių choro dalyviui š. STASIUI ŠUTUI, tragiškai žuvus, gilaus liūdėsio valandoje reiškiami nuoširdžiai užuojauta.

Chorvodys, choro taryba, choristės ir choristai.

1940 metai negalėtų duoti, kaip šita pasaulinė taika. Tegyvuoja taika ir ramybė geros valios žmonėms!

Norė mūsų žemė laimingai liko karo neliesta, bet karo įtaka jaučiama ir Lietuvoje. Karas atnešė mums daug ekonominių sunkumų, bet lietuvių tauta yra pakankamai kantri ir ištvėringa. Mūsų laimės raktas visuomet yra mūsų pačių darbe, stropume ir pasiryžime. Gyvenimas niekam nieko velti neduoda, bet viskas įgyjama tik dideliu, ištvėringu darbu. Darbu nugalėsime viskius sunkumus. Todėl su ištvėrme, kantrumu ir nenugalima viltimi žengiam į 1940 metus!

A. B.

Zarasų žinios

Vaikų eglutė

Sausio 6 d., seštadienį, 16 val., 30 min. įvyks Sv. Vincento a. Parlo Draugijos išlikomo darželio vaikų eglutė. Čia neturtingiems vaikams bus išdalinę drabužėliai, mielių zarsiečių suaukoti, o taip pat atliks pačių vaikų pramogėlė. Prijaučiantieji prasomi atsilankyti.

Traukiniai pagal laikinį tvarkaraštį

iš Turmanto į Vilnių išeina: 4 val. 27 min. ir 13 val. 30 min. į Vilnių nueina 7 val. 35 min. ir 16 val. 37 min. iš Vilniaus į Turmantą išeina 7 val. 50 min. ir 15 val. 31 min. Bet galimas deliktas, kad netrukus tvarkaraščiai bus keičiami.

Trūksta darbininkų

„Lietuvos Aidas“ rašo, kad šiemet Zarasų apskrityje ūkininkams trūko 104 bernų, 111 merginų, 40 pusbėrių, 36 piemenų ir 13 metinių ordinarnikų.

Ūkininkaičiai vėl prie mokslo

Žiemos 2 d. mokyklos mokiniai po švenčių atostogų sausio 3 d. vėl susitiko bendrabutin. Paslėję ūkininkaičiai vėl su dideliu tobulumu griebsi gilintis į jiemis mielą žemės ūkio mokslą. Tikrai visiems nejauku įspūdi padarė žinia, jog ligoninės lovoį randasi mylimas vedėjas agr. Undžėnas ir dar vienas mūsų mokslo kolega.

Raudonojo kryžiaus būrelis gavo dovanų

Šiomis dienomis Zarasų prad. m—los raudonojo kryžiaus būrelis iš Amerikos gavo tris dėzes dovanų. Dovanos greitai laiku bus įteiktos būrelio nariams.

Veisliniai gaidžiai Zarasų apskrityje

Žemės ūkio Rūmai išdalino dykai Zarasų apskrityje ūkininkams 50 veislinių gaidžių. Dalis gaidžių rodoslendų veislės, buvo nupirkti ir iš Val. Žagrakalys kontroluojamo paukštyno, Kalniukų vnk., Imbrado, valės. Be to, Dusetų valstiaus ūkininkams paskirta šeši lizdai veislinių bronzinių kalakutų. Lizdas skaitotai 3 patelės ir 1 patinėlis.

Pienas mažėja

Zarasų miesto gyventojai kasdien išperka iš Zarasų pieninės „Prima“ kraituves apie 50 kg. sviesto. Dabar, žiemos metu, ūkininkai nedaug pristato pieno, nes nėra pašaro ir sumažėjo karvių skaičius. Zarasų pieninė dirba tik kas trečią dieną. Pagaminto sviesto dažnai pritrūksta, kad aprūpinti vien tik Zarasų miesto. Priešena sviestą gabenti ir iš Kamariskių pieninės.

Mūsų Tautos Himnas

Himnas yra iškilminga giesmė, kuri giedoma su dvasios pakilimu, garbinant Dievą, arba nepaprastais, nekasdieniniams gyvenimo atsitikimams, norint pagerbti tėvynę, valstybę, didelius, kilnius asmenis bei ypatingai svarbius momentus.

Visa tautos, visos valstybės turi savo tautinius himnus, valstybines bei tautines vėliavas, valstybinius ženklus.

Mūsų tautos himnas yra: „Lietuva tėvynė mūsų“. Mūsų tautinė vėliava — geltona, žalia, raudona. Mūsų valstybės ženklas — raitelis ant žirgo, vytiš raudoname fone. Mūsų brolių latvių himnas yra: „Dievs sveti Latviju“. Mūsų kaimynų estų himnas: „Mano tėvynė, mano džiaugsme“. Anglai savo himne garbina karalių: „God save the King“. Pagal anglų himną rusai monarchistai turėjo sudarę 1893 m. savo: „Božė caria chrani“, o dabartinieji rusai bolševikai nuo 1919 m. gieda komunistinį internacionalą: „Sukilk pasmerktasis praeikimui“. Vokiečiai išdidžiai šaukia: „Deutschland, Deutschland über alles“. Prancūzai nuo 1792 m. gieda savo laisvės giesmę — marselietę: „Allons enfants de la patrie“.

Kiekvienai tautai savo himnas yra brangiausias, nes juose pasireiškia tėvynės meilė, tautos siekimai.

Lietuvių tautos himną sudėjo, parašė mūsų tautos didvyris Dr. VINČAS KUDIRKA (1856—1899). Tasai mūsų prisikėlimo žadintojas ir pranašas suteikė tai iškilmingai mūsų tautos giesmei netik turtingą, gilų kilnų turinį, bet taip pat, būdamas muziku ir kompozitoriumi, davė jai ir išreikšti ir gražią formą, parašė himnui gaidas. Himno skambanti muzika visiškai atitinka kilnų, gilų turinį, kuriame gražiais žodžiais išreikštos didelės mintys. Tos sveikos, didelės mintys turėjo dabar turi ir ateityje visados turės didžiausią reikšmę mūsų tautinės sąmonės žadiniui, ugdymui ir brendimui.

Reikia pripažinti, kad mūsų tautos himnas, sulyginus jį su kitų tautų himnais, turinio ir formos atžvilgiu yra turiningiausias, gražiausias. Tai

pripažįsta ir daugelis svetimtaučių.

Taip prieš pasaulinį karą Kaune buvo rusų šventikas p. NIKOLSKIS, pažangus, didelis inteligencijos žmogus, visuomenininkas, lietuvių prietelius. (Mat, kartais pasitaikydavo ir tokių rusų ir tada suprasdavo mūsų troškimus ir siekimus). Tas mūsų draugas parašė ir išleido rusų kalba knygelę — brošiūrą: „LIETUVIŲ TAUTINIS ATGIMIMAS“. Toje knygelėje gražiai ir teisingai buvo parašyta apie lietuvių liaudies meną, apie mūsų liaudies dainas, patarles, apie mūsų kultūrą, inteligentią. Buvo išverstas į rusų kalbą visas mūsų himnas. Knygutes autorius buvo sužavėtas gilū mūsų himno turiniu.

Ir išties, reikia tik įsigilinti, įsiamoninti tos mūsų giesmės žodžius. Čia, rodos, pasakytas viskas: nei pridėti, nei atimti. Kiekvienas žodis yra giliai prasmingas, vertinamas aukso avoriu. Nors kažin kaip ateityje gyvenimas keistųsi, nors kažin kokiais keliais lietuvių tauta nueitų, manau, geresnio, turiningesnio mūsų tautai himno niekas nesukurs. Dr. V. KUDIRKA, kaip mūsų himno autorius, yra įamžintas. Jo sudarytas himnas yra didelė ir amžina dovana mūsų tautai ir valstybei.

Tiktai reikia pastebėti, kad dar ne visi mes mokame giliai suprasti ir įvertinti mūsų himno turinį, o dar mažiau mokame gražiai, sutartinai tą mūsų iškilmingą giesmę giedoti. Grojant himną orkestrui, susirinkusieji dažnai tyli. O reikėtų drąsų su muzika visiems nuo mažiausio iki didžiausio prisidėti savo balsais, visiems susikaupus giedoti, kad toji mūsų brangi giesmė skambėtų galingai, pagautų visų mūsų širdis, jusmus, kad skatintų mus prie geresnių darbų, kilnių žygių.

Pagiedojus tautos himną, kartais plojama. To tai daryti visai nereikėtų, nes plojimai silpnina įspūdį, išblaško susikaupimą.

Tikėsime, kad mūsų tauta amžinai bus gyva, ir „LIETUVA, TĖVYNĖ MŪSŲ“ amžinai ir galingai skambės ne tik iškilminguose atsitikimuose, bet ir visados mūsų širdyse ir darbuose.

J. B.

Tautos himno mintys

Labiau įsigilinę į mūsų tautos himno turinį, jame randame svarbiausias pagrindines mintis. Norima „Zarasų Krašte“ tas mintis smulkiau pasnagrinti, apibūdinti, parašyti tomis temomis straipsnius.

Himno minčių temos

1. Apie tautų himnus, 2. Tautinės vėliavos, valstybės ženklai, 3. Lietuvių tautos himnas, 4. Himno autorius dr. V. KUDIRKA, 5. Himno turinys, 6. Himno reikšmė.
1. Tėvynės sąvoka, 2. Lietuvos žemė, 3. Lietuvių tautos sąvoka, 4. Nepriklausomybė, 5. Lietuvos valstybė.
1. Istoriniai lietuvių didvyriai, 2. Paskutinių laikų didvyriai: visuomenės veikėjai, poetai, rašytojai, politikai, 3. Kiekvienas žmogus savo vietoje turi būti didvyris, kūrėjas.
1. Lietuvos praeitis, 2. Galybė fizinė ir moralinė, 3. Geri praeities pavyzdžiai, 4. Žvilgsniai į ateitį.
1. Jaunuomenės auklėjimas, 2. Dora asmeninė, 3. Visuomeninė dora, etika.
1. Asmens darbas, 2. Visuomeninis darbas, 3. Darbo našumas, 4. Taupumas, 5. Žmonių gerbuviai, 6. Asmeninė ir valstybinė ekonomika.
1. Lietuvos kultūra, jos kėlimas, 2. Materialinė ir dvasinė kultūra, 3. Kultūros stabdžiai: žmonių tam-

sumas, nerangumas, girtavimas ištvirkimas, nusikaltimai, pavydas egoizmas, 4. Kultūros pažanga.

VIII. 1. Lietuvos švietimas seniau ir dabar, 2. Įvairios mokyklos, 3. Telsingumas, teisė, 4. Žmonių elgesiai, bylinėjimasi.

IX. 1. Tikroji tėvynės meilė, 2. Savi gerba ir tolerancija, 3. Tėvynės meilės surogatai: meilė del karjeros, „mušk žydus“, hitlerizmas, fašizmas; 4. Tėvynės meilės ekspansija.

X. 1. Vienybės reikalingumas, 2. Sąlygos vienybei, 3. Tautos vienybė.

Tosė temose yra didelės mintys. Tosė mintys glūdi mūsų tautos praeities, dabarties ir ateities gyvenimo programa, nurodytas mūsų tautos gyvenimo kelias. Dr. V. KUDIRKOS genijus tą mūsų tautos gyvenimo kelią aiškiai suprato, nnumatė ir tas mintis suglaustai išreikšė mūsų tautos himne.

Himno minčių temomis yra maloniai pažadėję parašyti „Z. Kr.“ šie asmenys: rašyt. A. „sgrakalėnė“, mok. O. Podolskaitė, burm. J. Valiukonis, kapel. kun. Rauda, mok. A. Buzelienė, dir. Pr. Gipiškis, mok. O. Karosienė, mok. Jz. Chmielauškas, mok. B. Užsrauskaitė, adv. J. Žagrakalis ir kt.

Minėtų „Zarasų Krašto“ bendradarbių straipsniai bus dedami tolimesniose to laikraščio numeriuose.

J. B.

Zarasų gimnazijos įsikūrimas

Nepriklausomybę atgavus buvo imta rūpintis Zarasuose steigti vidurinę mokyklą, bet mokyklos steigimui buvo nepalanki vokiečių okupacinė valdžia, kuri mokyklai įsteigti statė nemažai kliūčių. Bet tuometinis didelis visuomenininkas dr. D. BUKANTAS tiems vokiečių kliūdimams surado išiečių. Dar ir vokiečių okupacijos metu Zarasuose egzistavo „Saulės“ draugija, kurios pirmininkas buvo didelis dr. Bukanto draugas advokatas Ant. TUMENAS. Kai tik 1918 m. dr. Bukantas grįžta nuolat gyventi į Zarasus, čia jis pamato, kad gali įgyvendinti savo ilgametį troškimą, įsteigti lietuvišką mokyklą. Jis „Saulės“ draugijos vardu paduoda vokiečių okupacinei valdžiai prašymą, kad ji leistų 1918 m. rugpjūčio mėn. 4 d. sušaukti draugijos narių susirinkimą. Šiame susirinkime buvo kalbėta ne draugijos reikalais, bet vien vidurinės mokyklos steigimo klausimais. Matome, kaip dr. D. Bukantas sugebėjo speiti vokiečių okupacinę valdžią. Per sušauktą susirinkimą buvo nutarta prašyti Rokiškio pavietės Hauptmaną parūpinti „Saulės“ draugijos skyriul leidimą įsteigti Zarasuose nuo 1918 m. lapkričio 1 d. vidurinę mokyklą, pagal saulės draugijos programą. Gimnazijai veikti leidimas buvo gautas. Bet mokyklai suorganizuoti reikėjo nemažai lėšų. Čia dr. Bukantas padėjo daug energijos ir atsidavimo. Jis dažnai važinėjo į Vilnių, ieškodamas mokyklai paramos. Bet nemažai lėšų ir mokyklą jis įdėjo ir iš savo sulaupty. Pirmoji progimnazijos direktorė buvo JANINA KAIRIUKŠTYTĖ—TUMENIENĖ.

Pirmaisiais progimnazijos veikimo metais dr. Bukantas ir mirė, nesulaukęs nei vienos mokyklos leidimo. Pasakojama, kad dr. Bukantas pats vaikščiojęs po lietuvių namus, ragindamas tėvus leisti savo vaikus į naują progimnaziją.

Progimnazijos steigėjui mirus, pradėtas darbas nenutrūko. Progimnazijos išlaikymas labai brangiai kainavęs, bet jį išilaikė iš „Saulės“ centrinės valdybos aukų ir kai kurių susipratusių lietuvių paaukotų lėšų. Metams praslinkus, progimnazijos veikimui pasidarė daug geresnės sąlygos, nes jau valdžia ėmė remti progimnazijos išlaikymą. Bet dar dėl progimnazijos buvo nesužinotumų, nes dušiatikiai norėjo, kad progimnazija būtų Dusetose. Bet pagaliau buvo nutarta progimnaziją gauti palikti Zarasuose. Progimnazija turėjo savo patalpas Bukanto gatvėje, dabartinėje mūrinėje, vadinamoje baltoje mokykloje, netoli pastatytų šaulių namų. Po kiek laiko progimnazija buvo gavusi gimnazijos teises, o vėliau aukštesniosios komercijos mokyklos vardą. Mokiniai skaičiai didėjant, buvo susirūpinta naujų gimnazijos rūmų atatyba. Tam daug iniciatyvos padėjo buvusias gimnazijos dir. dr. J. STEPONAVIČIUS, kuris 1980 m. dabartinius gimnazijos rūmus pastatė. Dabar Zarasų gimnazija yra jau išaukštėjusi devynias abiturientų laidas.

Zarasų gimnazijos direktoriais nuo jos įsteigimo dienos buvo: J. Kairiukštytė — Tumėnienė, dr. J. Buzelis, J. Norkus, L. Dalanguškas, kun. dr. J. Čepėnas, kun. dr. J. Steponavičius ir dabartinis Pr. Gipiškis. V. Jk.

Aukso mintys

1. Aukšas ir pelėnuose žiba.
2. Tušti indai garsiai skamba.
3. Yra žmonių, nėra žmogaus.
4. Juokiasi puodas, kad katilas juodas.
5. Ylos maiše nepaslėpsi.
6. Aukso yla ir storą kailį praduria.
7. Be žvakės ir danguje tamsu.
8. Praeitis varguose, ateitis rukuose.
9. Kiti metalai, kiti lapai.
10. Ne viskas auksas, kas žiba.

Išplėškite iš savo širdžių grožio

idealą, ir suaukšinsite visą gyvenimo žavumą.

Roussseau.

Didžias pergales mes pasiekiamo ne raumenų jėga, bet tik didžiųjų idėjų vedini.

Y. Rujot.

Žmogus, kuris gražiai ir nerimata, kuris kankinasi ir kažko trokšta, nors jis niekad ir nepasiekė tikslo, — yra gražus.

Pšybyševskis.

Ne kiekvienas žmogus privalo būti turtingas, didis ar mokytas, bet kiekvienas turi būti teisingas.

Radiard.

Adv. J. Žagrakalis

Kelias į Trijų kryžių kalną

Vos spėjome atgauti savo amžinąją sostinę, tuojau viso mūsų kultūrinio gyvenimo ratas pasisuko į tą pusę. Geležinkeliais, vieškeliais ir pietais pradėjom keliauti į Vilnių, įvairiomis progomis, įvairiais tikslais. Bet visų tų kelionių pagrindinis variklis yra per dvidešimt metų sukauptas lietuvių širdyje ilgesys. Jeigu iš viso sakoma, kad žmogus tik per ilgęs siekia pažangos, dėl ilgesio jis kuria meną, iš ilgesio gimsta naujos kartos, iš ilgesio stotasi sodybos ir daugelis kitų vertybių, tai juo labiau šis ilgesys yra reikšmingas, kai mes pasukame į kelią, vedantį Vilniaus kryptimi.

Siuo savo trumpu rašinėliu noriu pasidalyti su skaitytojais labai palaidomis mintimis, pripuolusiais išpuodžiais iš tos kelionės, kurią aš turėjau važiuodamas į Lietuvos Katalikų Vyrų Sąjungos konferenciją Vilniuje praėjusių metų pabaigoje, gruodžio 30 — 31 dienomis. Mano bendraketelvis buvo Antanas Juodvalkis iš Ustronų ir Albertas Bikelčius iš Taboro. Tad ir jie buvo liudytojais ir aktyviais dalyviais mūsų kopimo į Trijų kryžių kalną, į kurį mes lipome ne vien

stačiomis. Prieš tai tegul bus leista padaryti „trumpą“ įžangėlę, kol mes tą kalną pasiekėme.

Į TURMANTA

Penktadienio rytas niurus. Jei ne tikra pūga, bet vis dėl to sniegas smarkiai nešamas. O tokiomis dienomis kelionė nėra per daug imponuojanti. Bet po peros valandų dangus nusislypėjo, debesys kažkur nuskrėjo, rodos, rytų kryptimi, ir mes turėjome giedrą dieną, kai išvažiuojame iš Zarasų miesto. Vykome tikriausiai keliu: pro šaulių namus, gimnaziją, kapines, Smalų vieškeliu... Prieš septynetą metų, kai atsiikėjau į Zarasus, šaulių namų vietoje rįgsojo tik jų pamatai. Ir jie tektė ilgai buvoje, nedrįsdami aukščiau pasikelti. Gal taip jau reikėjo, kad geriau susigulėtų, tvirtėmi būtų, gal kitos priežastys jiems neleido iš vietos pajudėti. Ir taip buvo, kol į Zarasus atvažiuojo visa komendantūra, vadovaujama tuomet, rodos, majoro Podgaiskio, o dabar jau pulkininko PASILIO. Šitie du vyrai iš pat pagrindų pajudino žemę po šaulių namų pamatais, autirdė virš jų sukietėjus

Naujiems Metams daugiau ryžtumo ir ištvermės

Naujų metų slenkščio peržengimo proga, daugelis išsitaria, jog prieš mus atsiveria naujų metų laikotarpis su nežinoma ir niekam neatspėjama ateitimi.

Vis dėlto, giliau pagalvojus, atrodo žmogus galėtų atspėti savo, o dar geriau arčiau ateities iki 60%. Artimo dėlto geriau, kad nevisuomet augėbama save ir savo elgimąsi tiksliai bešališkai įvertinti, nemokama save analizuoti.

Taškas jaunuomenės auklėtojas yra pareiškęs: „Pasakyk man, su kuo tu draugauji, o aš pasakysiu, kas tu esi“. Panašiai galima paklausti kiekvieną žmogų — kaip jis gyvena, ko labiausiai trokšta, ko iš savęs laukia, kaip atlieka kasdienes pareigas, o tuomet galima būtų numatyti ir jo ateitį. Ir tada galima būtų padaryti gana apytiksliai. Juk paprastas gyvenimas rodyto rodo, kaip dažnai žmogus nedorasi palinkimais bei poelgiais pats save įveda į nelaimės, skurdą ir visokių nepasisekimus. Arba tas pat žmogus, ugdymas savyje vidujinės vertybės, eidamas tauriu gyvenimo keliu, pagrįstu kruokščiu darbu, ir įstengdamas atsizadėti gražiai viliojančių malonumų, būna naudingas visuomenei, sukuria sau puikią ateitį ir palaimintą gyvenimą aplinkumą. Išgytas geras vardas, kiti pasisekimai ir tuo pačiu palankumas daug nuosviera gerojan pusei.

Kartais nors ir nepavyktų norimu laiku kilnius troškimus įkūnyti, nepavyktų pasiekti užsibrėžto tikslo, vistiek negalima nukrypti nuo tiesaus kelio. Poetas Valčiūnas sako: „Nesvarbu pasiekti, bet svarbu siekti, saulės liepsna nerimti, valvorykišės spalvomis žydyti“. O kaip daug žalos padaro atskiram žmogui ir visuomenei dažniausiai pa-

sitaikantios žmogaus būdo nedoros ypatybės: neapykanta, pavydas, tuščias išdidumas, gerime ir valgyje nesusiavaldymas ir pan. Tai tikri visokių negorovių bei nepasisekimų šaltiniai. Ir kodėl jie tarp laimės trokštančių žmonių randa sau tarpti vietą? Kaip galima tikėtis laimingos ateities, dažnai iš tų šaltinių geriant nuodus? Visur ir visuomet reikia stengtis jų saugotis, juos slopinti. Skaudu matyti, kai žmonės, persiėmę neprotingu savi pasitikėjimu, ar netekę stipresnia valios, paneigia didesnes vertybes, kurios žmogui stiprina dvasios ir kūno jėgas skaidriais sąmonę, parodo tiesųjį kelią. Reliģija, patriotizmas, visuomeninis darbas, visoks menas, labdarybė ir kiti panašūs pasaulinės vėrtės dalykai yra tikri palaimos šaltiniai. Reikia ir juos kreipti mintį ir žvilgsnį!

Ne tuščiomis svajonėmis, bet pagrįstais troškimais, realiu gyvenimo pasiryžimu, atkakliu darbu tiesiamas kelias į ateities gerbūvį. Kartais nevaine laimė aplanko žmogų, bet radusi ji nepasirodusį, lieka nesuaprasa, neįvertinta, todėl nepageidina jo būti, o blogesniu atveju, dar gali tapti tolimesnių nepasisekimų priežastimi.

Jei jau kartais likimas drįstu tauriusius žmogaus siekimus suardyti, tai jis, lyg tas padangėse su audrom kovoje parbloksias erelis, galėtų tada tik susukti: „Slidžiū nebūsiau, ereliu gimiau, ereliu ir žūsiol“.

Bet dažniausia ryžtumas gyvenimo gerį kurti ir ištvermė kuryboje ištesėti, vistiek laišuos šviesiają ateitį atskiram žmogui ir visai mūsų tautai. Tebūna naujiems metams linkėjimas visiems — ryžtume ir ištvermės!

Sinkus.

Švaros ir tvarkos mėgėjos

Neseniai „Jaun. Ūkininke“ tapo pasikelbta, kurios jaunosios ūkininkės laimėjo pereinantis metais vykusias namų švaros ir tvarkos palaikymo varžybas. Zarasų apskrityje tas varžybas laimėjo šios jaun. ūkininkės:

- 1) Jurgėnų ratalie — Abaravičiūtė Eleonora gavo dovana pietums stalo indus 6 asmenims;
- 2) Degučių r. — Paulavičiūtė J. I laips. premija, Ciplikovaitė F. II I.;
- 3) Imbrado r. — Valainytė J. — II I., Pipiraitė O. — II I., Pupaikytė O. — II I.;
- 4) Raminašos r. — Cicėnaitė Ap. — II I., Gilovainytė J. — III I.;
- 5) Kiviškių r. — Štunžėnaitė Al. — II I.;
- 6) Mukulių r. — Juškėnaitė V. — I I.;
- 7) Gubavos r. — Racha-

movitė P. — I I.; 8) Grybiškių r. — Disevičiūtė E. — III I.; 9) Vencavų r. — Vadišiatė S. — II I. 10) Jurgėnavos r. — Alekšnaitė J. — II I.

Premijų vertė: I laips. — 10 litų, II — 8 lt., III — 5 lt.

Per daug kuklus būtų šis kelių litų mokestis, kad tik dėl jo per išėjus metus nuolat būtų rūpinamasi namuose švartą ir tvarką palaikyti. Bet tada yra lyg atžymėjimas ūkininkaitės ypatingo rūpestingumo bei kruopštaus darbotumo, kuris pareina iš laisvos valios, iš tvarkos, grožio pamėgimo. Tiespind visiems šios vertingos ypatybės per visą jų gyvenimą!

Sinkus.

Prof. J. Elišonas.

STINTA

(*Osmorus eperlanus*)

Tesiny

Paprastai stintos sutinkamos didelias būriais begyvenančios gilesnėse vietose, kurias tepamėta neršto reikalui ir gausesniai maistui susirasti. Pasizyma gražiu plaukymu, užtai ir sakoma: „plaukia kaip stinta, vikrus kaip stinta“. Jos sudaro vyriausiąjį ošerų ir starkių maistą, kas tenka turėti galvoje tuo atsitikimu, jei norima kuriame nors ežere stankiai įveisti. Kartu su salia, stintų veisli nepatariama, nes mitimo atžvilgiu jos viena su kita konkuruoja, o seliava — vis tikrai vertingesnė. Gaivumo atžvilgiu stinta nestipri, ir ištrauktą iš vandens tuojau sušūta. Kartais jas užpuola epideminio pobūdžio ligos, nuo kurių jos masėmis dvesia ir paliai krantus pūva. Pastebėta taip pat, kad dažnai kenčia stintos nuo apakrūtųjų kirmėlių — parasitų, kurios susimeta jų plaukiojamojoje pūslėje.

Kaipo žvejybos objektas, stinta kai kuriose apylinkėse turi didelės reikšmės, nes jų kal kuriose vietose, ypatingai pavasarį — neršto kelionių metu, tokią daugybę pagausna, kad paliai žvejojamas krantus išstiai pagautų stintų kalnai priverčiami. Gaudoma stintos įvairiais tinklais ir net meškėremis. Ūmi stintų mėsa pasizymi ypatingai smarkiu agurkų kvapu (liti sako, kad stintos turinčios nailaitės kvapniosios kvapą; kurie jų nemėgsta tvirtina, kad jos kvapiančios supuvusiais agurkais). Stintų kvapas nenyksta jas virinant ir kopinant. Kai kurie griežtesnio skonies žmonės sako, kad stinta graži pasizūrėti, bet biau-riai kvėpinti, ir jos nevalgo. Bet kvapas nelygu kvapui, ir daugelis žmonių netikiai pripranta prie stintų kvapo, priešingai — stintas mėgsta, jų minkšta ir delikatingo skonies mėsa įvertina ir net skanūmynu laiko. Jei nekrempti ypatingo dėmesio į stintų kvapą, tai ta pačia proga tenka pasakyti, kad jų mėsa turi paksnakamai riebalų ir lengvai suvirškinama. Nepasiturinintįjį Kuršų marių pakrantių gyventojai stintomis, gali sakyti, ir gyvena. Nemaža suvartojama stintų ore šaldyti, krosnyse džiovintu, rūkytu arba truputį pasūdytu. Jei žvejai stintų tiek pagausna,

kad nebesėja visų maistui paruošti, tai iš jų laukus (— trana) lydo. Prieš lydant, kad stintų taukai bergždžiai nedingty, jas atskiria nuo kitų žuvų, pav., patgliu, kurie, žveju manymu esą lieciami ir sugerią stintų taukus. Sugautos stintos suberiamos didelin puodan, kuris ligi kraštų pripildomas vandens ir kurį laiką kaitinamas. Paskum puodas nuo ugnies nukalčiamas ir išnešamas oran. Pakilę taukai nugarbomi šaukštu, supjami į stiklines bonketus ir žiemą vartojami batama arba kitoms odiniam daktams patepti. Visai tyrus stintų taukus kai kurie žvejai varloja valgiui, pav., ka—ne—ka keptdami. Lydytų stintų liekanas, kurių pasidarą puode, kuršiai vadina dragėmis, ir, sumaisę su lapais, laiko kiaulėms žiemą šerti. Sušeriams kiaulėms ir bet kuris nuo liekamų stintų kiekis, kurias kuršiai tuomet vadina žlabaku. Jei dragių kiaulėms nesušeria arba didesnio pagautų stintų kiekio neturi kur padėti, tuomet jas užkasa žemėn arba suvartoja laukams tręšti mėšlo vietoje. Patarnauja stintos ir jauku unguriams gaudyti.

Kadangi stintos teikia neabejotinos naudos, kaipo žvejybos objektas, tai praverstų mums jų kai kuriose ežeruose įveisti, tuo labiau, kad stintos lengvai aklimatizuojasi. Kiek sunksnis jų pargabavimo, nes jos šiuo atveju parodo didelio lepumo.

Stintos gyvenamoji sritis siekia Ledynuoatį vandenyną, taip pat Baltijas, Baltijos ir Šiaurės jūras, iš kurių jos ir įeina upėnais. Sutinkamos taip pat dideliuose tos srities ežeruose. Pas mumis, Lietuvoje jos gyvena paliai Baltijos jūrų krantus ir Kuršų marėse. Be to, sugaunama stintų ir kai kuriuose mūsų krašto dideliuose, smeliuoto dugno ežeruose. Mano užrašuose jos minimos Luodžio, Smalvų, Daugu ir Platelių ežeruose. Būtu labai pageidaujama, kad „Zarasų Krašto“ skaitytojai — žvejai ir savoje krašto ichofotannos mylėtojai padėtų sudaryti tikslų stintos gyvenamųjų ežerų sąrašą. Kaip kitą žuvį paprasti žmonės — sodiečiai ir žvejai vadina (stinka, stinta, sirta)?

Pažinkime Zarasų kraštą

„Zarasų Kraštas“ tarnauja mūsų krašto reikalams, mūsų kultūrai. „Zarasų Krašto“ redakcija, norėdama iš visų pusių geriau pažinti šio Lietuvos kampelio gyvenimą, yra sumanijusi surinkti žinias ir surašyti visą išėjusią iš šio krašto šviesuomenę, inteligenciją, pagal jos kilimo vietas. Čia paduodame

forma, pavyzdį, pagal kurį bus surašyti iš Zarasų miesto, iš visų Zarasų apskrities valsčių, kaimų visi mokytojai, valdininkai, kunigai, gydytojai, agronomai, įvairūs tarnautojai, studentai ir visokių kitokių užsiėmimų žmonės.

Nr.	Pavardė, vardas	Užsiėmimas	Kilimo vieta		Tarnyba, užimamoji vieta, įstaiga.	Adresas	Pastaba
			Valsčius	Kaimas			
1							
2							
3							

Kviečiame visus gerų norų, geros valios žmones į talką. Labai prašome visus p. p. mokytojus, kunigus, valsčių savivaldybių viršaičius, sekretorius, seniūnus ir kitus mums padėti tiksliai ir pilnai atlikti šį darbą. Iš kalno norime pareikšti mūsų padėką už pasidarbavimą, už sugaištą Tamstų

brangų laiką. Sudarytus sąrašus prašome siųsti „Zarasų Krašto“ Redakcijai Burmistru J. Valiukoniui. Gauti sąrašai bus atitinkamai sutvarkyti ir vėliau spausdinami „Zarasų Krašte“.

Redakcija.

ledą. Kaip kiekviena pavasaryje, taip ir šitame atgijo ir pradėjo čia augti, tik ne paprasta žolė, ar koks žieminis javas, bet raudonų plytų mūrai, šauji namai. Ir šimt mes į ją jau įkelsime koją. Tai bus apvalni kavimas tų kelerių metų įtempto ir rūpestingo darbo. Zarasai turės visuomenės rūmus, dar Dr. DOM. BUKANTO svajotus ir pradėtus realizuoti.

Gimnazija. Ir ji Dr. Bukanto įkurta. Bet šiandie joje mes nematome jokio garbingo vyro atminimo. Čia, tiesa, yra didžio mūsų mokslineko Prof. KAZ. BUGOS paveikslas, Kan. TUMO, bent jau kilne artimesnio Zarasams.

Čia buvo ir Kun. Dr. JONO STEPANA-VIČIAUS, tiek sielos idėjusio ir gimnazijos rūmų statyto, portretas, vėliau iš salės persikėlęs į kuklesnė buveinę, nagį, ir Simono pietas paveikslas, kurio atsiradimo motyvų man kažkaip neteko nugarai. Bet Dr. BUKANTO, visa širdim atsidėjusio Zarasų kraštui švietis, mūsų kraščiausioje švietimo įstaigoje, Zarasų krašto gimnazijoje, jokie paminkliėlio.

Ties kapinėmis. Koks čia paminklas augs? Dabar dar sunku suprasti. Žmonės važiuoja, veža žemes, smėlį, kasa, griauša, vos kapinių kampo nenugriovė, ir Dievai žino, kam vis

tai. Tik kelią gaidina, daugiau nieko, iš šalies koks akiųdėlis pasakytų. Bet budresnė akis tuojau pastebės, kad čia rengiamas kelias, akmenimis grįstas, būtinai moderniškam susisiekimui plėsti — plentas ir Turmantą, į geležinkelį vedantį į Vilnių. Ir čia mes turėsime naują Zarasų paminklą, pastatytą iniciatyva ir pastangomis apakrūtis viršininko ANTANO STASKEVIČIAUS.

Ties Lupenka kelias šakojasi. Mano bendrakoleiviai ir aš pradėdame rūpintis, kad nepaklystume. Bet štai kienojo kryžkelėjį švystelti rodiklė — „Turmantus“. Tia dabar pajutau,

koks didis dalykas, yra ta kryžkelėj rodiklė, kai žmogus jaudinies kello nežinodamas. O jau toliau, ties pat burvis kelias, dabar jau sukurenta, administracijos linija, antra rodiklė — „Turmantą“. Vadinasi, važiuojame visai geru keliu. Bet rodiklės tai nėra visai geros. Ir viena ir kita netaisyklingai užrašytos. Reikėtų — „I Turmantą“.

(B. d.)

Skelbkitės

„Zarasų Krašte“

